

**INNLEGG - BUDSJETTHØRING I STORTINGETS FAMILIE- og KULTURKOMITÉ,
20. OKTOBER 2015**

På vegne av Norsk Arkivråd vil jeg takke for muligheten til å komme hit også i år og presentere våre synspunkter på forslaget til budsjett for 2016. Mitt navn er fremdeles Marianne Høiklev Tengs, og jeg er leder av styret. Ved siden av meg har jeg Liv Heidi Siljebråten som også sitter i styret.

Norsk Arkivråd er landets største arkivfaglige interesseorganisasjon. Den er åpen for alle som arbeider med eller er interessert i arkiv- og dokumenthåndtering. Organisasjonen har ca. 1200 medlemmer fra alle deler av landet, inkludert bedrifter og organisasjoner fra både offentlig og privat sektor. I dag har vi åpnet vår høstkonferanse med 220 deltakere under overskriften «Er arkivene i ferd med å bli verdiløse?». Vi håper svaret på spørsmålet er et rungende nei, men årets arkivkonferanse tar tak i en bekymring mange arkivarer har. En forutsetning for å sikre arkiver som understøtter individers rettigheter og demokratiske verdier, er gode politiske beslutninger og prioriteringer. Fokuset må være utnyttelse av mulighetene for bedre tjenester og verdiskaping som informasjonssamfunnet og teknologien åpner for. Derfor er det viktig for oss å være her.

Vi er lettet over at det ikke legges opp til kutt i budsjettet for Arkivverket neste år slik vi opplevde fra 2014 til 2015. Vi ser at Arkivverket under ny ledelse er blitt en offensiv partner for oss og våre medlemmer, og vi ser frem til fortsatt samarbeid med dem. Det som bekymrer oss er for liten vilje til å gi sektoren et løft som kan sette Arkivverket i stand til å være noe mer enn en regelrytter for forvaltningen og en kulturverninstusjon. Arkivsektoren burde i større grad også vært en tjenesteleverandør som understøtter forvaltningen totalt sett. En økning på 0,3 % i budsjettet er ikke nok til å gjennomføre de nødvendige tiltak for å løse utfordringene som ble skissert i arkivmeldingen fra 2013. Resultatene av oppfølging av arkivmeldingen har så langt uteblitt, og det gjør oss urolige.

Vi ser at det er bevilget penger til omstillingsprosessen som nå pågår i Arkivverket. Det støtter vi fullt ut. Vi benytter likevel anledningen til å påpeke at omstillingen må ende med et fagorgan som også har kompetanse på hele dokumentasjonens livsløp – fra det skapes og fanges til det skal langtidslagres og tilgjengeliggjøres som digitalt arkivmateriale. Det offentlige Norge er i stor endring, og dette påvirker arkivdanningen. Det er behov for et tydelig regelverk, samkjørt praksis, god veiledning og en tydelig retning for å få kvalitet på arkivene fremover og forhindre verdiløse offentlige arkiver i fremtiden.

Dessverre er det ikke foreslått midler til revisjon av arkivlov og forskrift i 2016. Forvaltningen trenger en arkivlov og forskrift som møter utfordringene med å sikre samfunnskritisk

dokumentasjon som har verdi for ettertiden. Vi ønsker oss mer enn en kartlegging av behovet for lovendringer. Behovet er godt dokumentert og vi er klare til å bidra. En ytterligere utsettelse vil medføre flere år uten for eksempel tydelige krav til forsvarlig sikring av informasjon ved bruk av skytjenester i norsk offentlig sektor. Det er naturlig at loven ikke sier noe om dette ettersom lovverket er fra en tid hvor skyer kun fantes på himmelen. Et annet eksempel er uklarheten rundt arkivansvaret for private virksomheter som utøver oppgaver på vegne av det offentlige. Dette medfører stor fare for tap av rettighetsdokumentasjon for svake grupper; eksempelvis barn som bor på institusjon som blir drevet av private aktører. Vi mener det er avgjørende å ha et tydelig og oppdatert regelverk som er rettet mot samfunnet i dag og ikke slik det var for mer enn tjue år siden.

Planen om etablering av et sårt tiltrengt depot for papirmateriale på Tynset er nå parkert slik vi leser budsjettet. Dette vil blåse liv i lokaliseringdebatten og kreve nye beslutninger. Vi ønsker oss fortgang i dette arbeidet. Løsningen som nå er skissert med at papirdokumenter, inkludert pasientjournaler, skal transporteres og skannes på Tynset er ikke gjennomtenkt eller det mest hensiktsmessige. Pasientjournaler er svært sensitivt materiale. Transport og oppbevaring vil kreve strenge forholdsregler. Vi mener en løsning med desentralisert skanning vil være bedre og mer kostnadseffektiv. En løsning kan være at et fagteam løste denne oppgaven rundt om i landet på vegne av det enkelte helseforetak. På den måten sikrer vi både god lokal kompetanse om papirmappene som skal digitaliseres og riktig verktøy for oppgaven.

Satsingen SAMDOK, altså prosjektet Samla samfunnsdokumentasjon, er heller ikke tildelt midler. Fra Norsk Arkivråds side er arbeidet i prosjektet basert på dugnadsinnsats. Vi er helt avhengige av Arkivverkets ressurser for å få nødvendig fremdrift og resultater. Det arbeides med å koble både nye og etablerte arkivløsninger til SKATE (Styring og koordinering av tjenester i e-Forvaltning), men dette kan ta svært lang tid uten nødvendige ressurser. Et av prosjektene heter eArkiv og har utarbeidet en løsning for direkte overføring av digitalt skapt materiale til depot. Vi har tro på denne. Den har potensiale til å effektivisere offentlig forvaltnings arkivarbeid. Det er høyst usikkert når løsningen er ferdig uttestet og klar til bruk med mindre det bevilges midler. Ved å etablere en sikker fellesløsning vil forvaltningen effektiviseres og kostnadene ved langtidslagring av digitalt materiale reduseres kraftig. Vi anbefaler at man samler ressurser fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet og Kulturdepartementet for å få det beste resultatet.

Takk for oppmerksomheten!